

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 562/2015-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 9. decembra 2015 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], zastúpenej advokátom Mgr. Karolom Fil'om, Buzulucká 14, Košice, vo veci namietaného porušenia jej základných práv vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozhodnutiami Okresného súdu Dunajská Streda v bližšie neurčenom trestnom konaní, ako aj postupom a rozsudkom Krajského súdu v Trnave z 9. júla 2015 v konaní vedenom pod sp. zn. 5 To 42/2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČIA] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. novembra 2015 doručená sťažnosť [REDAKČIA] (ďalej len „sťažovateľka“),

ktorou namietala porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods.1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a rozhodnutiami Okresného súdu Dunajská Streda (ďalej len „okresný súd“) v bližšie neurčenom trestnom konaní, ako aj postupom a rozsudkom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) z 9. júla 2015 v konaní vedenom pod sp. zn. 5 To 42/2014 (ďalej aj „postup a rozsudok krajského súdu“).

2. Z odôvodnenia sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka je poškodenou osobou v trestnom konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 2 T 114/2009, v ktorom bol rozsudkom krajského súdu obžalovaný ██████████ odsúdený na úhrnný trest odňatia slobody podľa § 149 ods. 2 s použitím § 38 ods. 2 a 41 ods. 1 Trestného zákona v trvaní 2 rokov s podmieneným odkladom výkonu trestu v skúšobnej dobe 3 roky. Súčasne krajský súd zamietol odvolanie sťažovateľky a iného poškodeného proti výroku rozsudku okresného súdu zo 4. mája 2012, ktorým okresný súd odkázal poškodených na náhradu škody v občianskom súdnom konaní.

3. Sťažovateľka svoju argumentáciu týkajúcu sa namietaného porušenia jej označených základných práv a slobôd rozdelila do dvoch rovín.

3.1 V prvej rovine poukázala na zdĺhavý/prietahový postup v trestnej veci konajúcich súdov, ku ktorému uviedla, že od podania obžaloby do vyhlásenia konečného rozsudku krajského súdu uplynulo viac ako šesť rokov a od spáchania trestného činu obžalovaným až sedem rokov, čo *„vysoko presahuje akékoľvek ponímanie štandardnej dĺžky trestného konania v obdobných veciach“*.

3.2 V druhej rovine zdôraznila, že napriek tomu, že svoje nároky na náhradu škody uplatnila v trestnom konaní riadne a v súlade so zákonom (aspoň minimálnu časť náhrady, t.j. 3600 Sk + ušlá mzda), okresný súd a tiež krajský súd konečným rozsudkom jej odvolanie zamietol a jej nároky na náhradu škody odkázal na občianske súdne konanie, čím

jej „reálne znemožnil náhrady škody“. V tejto časti preto považuje rozsudok krajského súdu za zjavne neopodstatnený a arbitrárny.

4. V nadväznosti na uvedené sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vydal tento nálež:

„Základné právo sťažovateľky, a to právo vlastníť majetok v zmysle čl. 20 ods. 1 Ústavy SR, právo na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 a ods. 2 Ústavy SR, právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov v zmysle čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, ako aj právo na spravodlivý proces čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, bolo porušené postupom a rozhodnutiami Okresného súdu Dunajská Streda a postupom a rozhodnutiami Krajského súdu v Trnave, a to najmä rozsudkom Krajského súdu v Trnave spis. zn. 5 To/42/2014-588 zo dňa 09.07.2015.

Rozsudok Krajského súdu v Trnave spis. zn. 5 To/42/2014-588 zo dňa 09.07.2015 sa zrušuje v časti, ktorou zamietá odvolanie sťažovateľky a vec sa v tejto časti vracia Krajskému súdu v Trnave na ďalšie konanie.“

Okrem toho sa sťažovateľka domáha priznania finančného zadostučinenie v sume 6 000 € a úhrady trov právneho zastúpenia.

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

6. Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu

(v tomto prípade sťažnosti) podľa § 49 a nasl. zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

7. Z ustanovenia čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že ústava rozdeľuje ústavnú ochranu základných práv a slobôd, ako aj ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z príslušnej medzinárodnej zmluvy medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany týmto právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ako aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy). Ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti, ktorý rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu verejnej moci (súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú možno preto považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. rozhodnutia sp. zn. I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, IV. ÚS 166/04, III. ÚS 168/05).

II.A

K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupmi okresného súdu a krajského súdu

9. Sťažovateľka sa najprv svojou sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, k porušeniu ktorého malo dôjsť postupom okresného súdu a tiež postupom krajského súdu v trestnom konaní, ktorých spoločným menovateľom mala byť podľa názoru sťažovateľky neprimeraná celková dĺžka konania pred všeobecnými súdmi v trvaní spolu 6 rokov.

10. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

11. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu je účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (v primeranej lehote) v jeho všeobecnom poňatí odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia príslušného štátneho orgánu (m. m. I. ÚS 89/02, I. ÚS 47/03, IV. ÚS 59/03, IV. ÚS 205/03). Ústavný súd v tejto súvislosti opakovane zdôraznil, že čl. 48 ods. 2 ústavy v relevantnej časti ustanovuje imperatív, ktorý platí pre všetky súdne konania a ktorý vyjadruje predovšetkým záujem o to, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu, pretože jeho predlžovanie sa môže v konečnom dôsledku prejaviť ako odmietnutie výkonu spravodlivosti (napr. I. ÚS 592/2012).

12. Ústavný súd už vo viacerých svojich rozhodnutiach vyslovil, že základné právo na konanie bez zbytočných priet'ahov zaručené čl. 48 ods. 2 ústavy sa v prípade konania

pred orgánmi činnými v trestnom konaní chráni po začatí trestného stíhania, keď sa občan stáva účastníkom tohto konania buď ako obvinený, alebo poškodený (II. ÚS 41/98, II. ÚS 20/02). Účel základného práva na konanie bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ktorým je predovšetkým odstránenie stavu právnej neistoty nielen obvineného, ale aj poškodeného ako strán v trestnom konaní, sa sleduje konaním a rozhodovaním príslušných orgánov v primeranej lehote (III. ÚS 99/02). Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota strán v trestnom konaní neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu o vine, resp. nevine obžalovaného a na tento výrok nadväzujúcich ďalších výrokov nastoľujúcich práva a povinnosti. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v konaní pred súdom, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty.

13. Súčasťou rozhodovacej činnosti ústavného súdu je aj názor (napr. II. ÚS 12/01, IV. ÚS 61/03, IV. ÚS 205/03, I. ÚS 16/04), že ochrana základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy sa poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušovanie základného práva označenými orgánmi verejnej moci (v tomto prípade všeobecnými súdmi) ešte trvalo. Ak v čase, keď sťažnosť ústavnému súdu došla, už nedochádza k namietanému porušovaniu označeného základného práva/práv, ústavný súd sťažnosť zásadne odmietne ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

14. Jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy v nadväznosti na vyslovenie porušenia čl. 48 ods. 2 ústavy v spojení s čl. 6 ods. 1 dohovoru je teda to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo a jeho účinky stále trvajú, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo. Preto ak je zrejmé, že v čase, keď bola sťažnosť ústavnému súdu doručená, už k priet'ahom v konaní nedochádza, je daný dôvod na odmietnutie takejto sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

15. Sťažovateľka sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 11. novembra 2015 namietla prietahy v konaní a postupe okresného súdu, ako aj krajského súdu (bez bližšej špecifikácie), pričom ako sama uvádza, v podanej sťažnosti právoplatný rozsudok krajského súdu z 9. júla 2015 jej bol doručený ešte 9. septembra 2015. Z uvedeného vyplýva, že v čase, keď sťažovateľka doručila ústavnému súdu sťažnosť, v ktorej namietala porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, bolo už konanie v merite na označených orgánoch súdnej moci právoplatne skončené, z čoho vyplýva logický záver, že v tomto čase už k žiadnym prietahom v trestnom konaní nedochádzalo.

16. Zistený faktický stav bol vo vzťahu k obsahu sťažnosti, v ktorej sťažovateľka namietala porušenie svojich práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v právoplatne skončenom konaní, s prihliadnutím na zmysel a účel ochrany týchto práv relevantný pre záver ústavného súdu, že sťažnosť sťažovateľky je v tejto súvislosti neopodstatnená, čo v zmysle § 25 ods. 2 zákona ústavnom súde zakladá dôvod na jej odmietnutie z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

17. Okrem toho sťažovateľka v súvislosti s údajnými prietahmi v trestnom konaní ústavnému súdu nepredložila ani dôkaz, resp. neuviedla, že využila účinný prostriedok nápravy, ktorým mohla brojiť proti zdĺhavému, teda „prietahovému“ postupu súdov v jej trestnej veci konajúcich súdov (sťažnosť na prietahy v konaní podľa § 62 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov podaná predsedovi okresného súdu alebo krajského súdu, resp. podobný účinný prostriedok nápravy podľa § 55 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov, pozn.). Sťažnosť v tejto časti by preto bola okrem zjavnej neopodstatnenosti ešte aj neprípustná (§ 53 ods. 1 v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

18. Ústavný súd ďalej poukazuje aj na skutočnosť, že sťažovateľka je kvalifikovane zastúpená advokátom, ale v petite sťažnosti, ktorý je neurčitý a nejasný, vôbec nešpecifikuje, aký konkrétny postup (nečinnosť) a rozhodnutia okresného súdu, resp. krajského súdu v trestnom konaní napáda (ústavný súd je petitom viazaný podľa § 20 ods. 3

zákona o ústavnom súde a odôvodnenie sťažnosti a návrhom rozhodnutia nie je vôbec zosúladené). Ústavný súd by preto mohol jej sťažnosť v tejto časti odmietnuť i pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

II.B

K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu, vlastníť majetok a práva na spravodlivý súdny proces rozsudkami okresného súdu a krajského súdu

19. V čl. 127 ods. 1 ústavy už spomenutý princíp subsidiarity znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľa a vecne sa zaoberať sťažnosťami iba vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred všeobecným súdom. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tohto základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonne upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. m. m. I. ÚS 103/02, I. ÚS 6/04, II. ÚS 122/05, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06).

20. Pokiaľ ide o napadnuté rozhodnutie okresného súdu v trestnej veci sťažovateľky, ústavný súd vzhľadom na už uvedené poukazuje na skutočnosť, že proti tomuto rozhodnutiu bolo možné podať odvolanie ako riadny opravný prostriedok (čo sťažovateľka aj využila), a preto sťažnosť v tejto časti bolo potrebné odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

21. K sťažnostným námietkam sťažovateľky týkajúcim sa porušenia jej základného práva vlastníť majetok, na súdnu ochranu a spravodlivý súdny proces ústavný súd uvádza, že nezistil žiadnu príčinnú súvislosť medzi napadnutým rozhodnutím (odvolacieho) krajského súdu a námietkami sťažovateľky a nestotožňuje sa s jej názorom, že ide o zjavne

neodôvodnený alebo arbitrárny rozsudok krajského súdu (bližšie pozri s. 10 napadnutého rozsudku takmer nečitateľnej prílohy, pozn.). Samotné dôvody jej námietok v bode 3.2 toho uznesenia, ktoré mali vyústiť do porušenia jej označených práv, preto nepovažoval za opodstatnené, keďže ústavný súd posudzuje nároky až v ich konečnom vyjadrení, čo v okolnostiach danej veci však dodržané nebolo. Samotná sťažovateľka si stále môže uplatniť náhradu škody v rámci civilného konania, čo napokon mohla aj predtým – nehľadiac na prebiehajúce trestné konanie, a to na príslušnom všeobecnom súde (princíp subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy uvedený v bode 7). Z jej sťažnosti však nevyplýva, prečo tak ešte neurobila. Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť sťažovateľky v tejto časti (proti rozsudku krajského súdu) odmietol jednak pre zjavnú neopodstatnenosť, ale tiež aj pre nedostatok svojej právomoci.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. decembra 2015